

COMMISSIEDEBAT LANDBOUW, KLIMAAT EN VOEDSEL 30 MAART 2022

Op 30 maart 2022 staat een Commissiedebat Landbouw, Klimaat en Voedsel met minister Staghouwer gepland. Op de agenda staat het Addendum 7^e Actieprogramma Nitraatrichtlijn en derogatie. De waterschappen vragen aandacht voor onderstaande punten.

Doelen Kaderrichtlijn Water

Met het maatregelenpakket uit het 7^e Actieprogramma Nitraatrichtlijn worden de doelen uit de Nitraatrichtlijn en de doelen de Kaderrichtlijn Water (KRW) in 2027 niet gehaald. Voor de resterende opgave is het Addendum 7^e Actieprogramma Nitraatrichtlijn opgesteld. In het addendum staat dat de resterende waterkwaliteitsopgave bij het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) wordt neergelegd. Het NPLG krijgt als taak om met een gebiedsgerichte aanpak te zorgen dat in 2027 de doelen van de KRW en de Nitraatrichtlijn worden gehaald.

Het in 2027 halen van de waterkwaliteitsdoelen van de KRW en de Nitraatrichtlijn is één van de vier dossiers in het takenpakket van het NPLG. Andere dossiers zijn het stikstofdossier, de klimaatopgave en het natuurherstel. Deze aanpak

uit dit addendum is risicovol omdat het waterkwaliteitsdossier één van de vier onderwerpen van het NPLG is. Het waterkwaliteitsdossier loopt daarmee het risico onder te sneeuwen. Dit is zorgelijk omdat ook voor de KRW juridische procedures dreigen en Nederland in gebreke zal worden gesteld door de Europese Commissie als het in 2027 de KRW-doelen niet heeft gehaald omdat niet alle mogelijke maatregelen genomen zijn. In 2021 heeft de Europese Commissie¹ Nederland al gewaarschuwd en dringend aangemaand om extra maatregelen te nemen om de waterkwaliteitsdoelen te halen. Ook kunnen burgers en organisaties naar de Nederlandse rechter gaan en daar, net als bij stikstof is gebeurd, hun gelijk gaan halen omdat Nederland zich niet houdt aan de KRW- en Nitraatrichtlijn-doelen.

Hoe gaat de minister er voor zorgen dat het NPLG ook voldoende aandacht heeft voor het halen van de doelen van de Nitraatrichtlijn voor oppervlaktewater en de KRW-doelen?

¹ zie verwijzing uit inbreng begroting 2022 LNV

Stikstofaanpak en waterkwaliteitsaanpak zijn verschillend

Bij het stikstofdossier en de aanpak gaat het om de emissie van stikstof naar de lucht. Deze emissies vinden vooral plaats bij stallen van veehouderijen. Bij het waterkwaliteitsprobleem gaat het om de emissies van onder andere stikstof en fosfor naar het oppervlaktewater. Deze emissies vinden hoofdzakelijk plaats door uitspoeling en afspoeling van meststoffen uit landbouwpercelen². Door dit verschil zijn er ook andere maatregelen nodig zijn om de kwaliteit van het oppervlaktewater te verbeteren dan de maatregelen die nodig zijn voor het stikstofdossier. Zo draagt het opkopen van veehouderijen en het nemen van stalmaatregelen slechts beperkt bij aan het verbeteren van de kwaliteit van het oppervlaktewater.

Nog een ander verschil: de aanpak van de stikstofproblemen richt zich op de veehouderijsector in de nabijheid van Natura 2000 gebieden. De waterkwaliteitsproblemen zijn landelijk. In alle landbouwgebieden op zand, klei en veen voldoet de kwaliteit van het oppervlaktewater niet aan de KRW-normen voor stikstof en fosfor. Ook voldoet Nederland niet aan de voorschriften in de Nitraatrichtlijn om het direct en indirect lozen van stikstofverbindingen uit de landbouw in het aquatisch milieu (het water met de daarin levende planten- en diersoorten) te verminderen en om verdere verontreiniging te voorkomen. Het NPLG moet naast de stikstofaanpak rond Natura 2000-gebieden (zoals in het Addendum 7^e Actieprogramma Nitraatrichtlijn is aangegeven) er ook voor zorgen dat in alle landbouwgebieden op zand, klei en veen de doelen van de Nitraatrichtlijn en in 2027 de KRW-doelen worden gehaald.

Aanpak waterkwaliteitsproblemen moet doorgaan en niet worden vertraagd

Belangrijke activiteit van de gebiedsgerichte aanpak van het NPLG is het in beeld brengen van de stikstofopgave met de te nemen maatregelen. Dit moet voor juli 2023 zijn gebeurd. Voor de Nitraatrichtlijn en de KRW is de opgave bekend en dit geldt ook voor de te nemen maatregelen. Zo is vanuit het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW) per waterschapsgebied de agrarische

wateropgave in beeld gebracht met de maatregelen die mogelijk zijn. Er is geen tijd te verliezen: er rest nog maar 5 jaar om in 2027 de KRW-doelen en die van de Nitraatrichtlijn te halen. Voorkomen moet worden dat de aanpak van de waterkwaliteitsproblemen vertraagd wordt of, nog erger, stil komt te liggen omdat de opgave voor het stikstofdossier nog in beeld moet worden gebracht. Ook is er genoeg geld beschikbaar vanuit onder meer het Nationaal Strategisch Programma (NSP) met het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) om agrarische ondernemers te ondersteunen en te stimuleren bij het nemen van de nodige watermaatregelen.

Kan de minister ervoor zorgen dat de aanpak van de waterkwaliteitsproblemen doorgaat en niet wordt vertraagd of stil komt te liggen?

Regionale maatregelen opnemen in landelijke wetgeving

Het is en blijft ook bij de aanpak via het NPLG belangrijk dat het rijk haar verantwoordelijkheid in blijft vullen voor het mestbeleid en de mest- en waterwetgeving. Ook regionale maatregelenpakketten kunnen in de landelijke mestwetgeving of waterwetgeving worden opgenomen. Regionale maatregelenpakketten zijn nodig omdat waterkwaliteitsproblemen door verschillende bodem- en watersystemen en andere typen landbouw per regio kunnen verschillen.

Stikstoftransitiefonds

Niet alleen voor de stikstofaanpak maar ook voor de aanpak van de waterkwaliteitsproblemen is geld nodig. In het stikstoftransitiefonds is tot 2035 811 miljoen euro beschikbaar voor KRW-maatregelen.

Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat wil deze gelden inzetten om bij beken die bij Natura 2000 gebieden in het oostelijk en zuidelijk zandgebied liggen en KRW-waterlichaam zijn, 100 tot 250 meter bufferstroken aan te leggen. Deze gronden worden omgezet in natuur of extensief beheerd grasland. Dit kost veel geld en lost maar in een heel klein deel van de landbouwgebieden de waterkwaliteitsproblemen op. Ook voor de andere landbouwgebieden op zand, klei en veen is een aanpak met geld nodig om de KRW-

normen voor stikstof en fosfor in het oppervlaktewater in 2027 te halen (zie tabellen).

Kan de minister zich inzetten dat de financiële middelen voor de stikstofaanpak ook bijdragen aan het halen van de doelen van de Nitraatrichtlijn voor oppervlaktewater en de KRW-doelen in 2027?

Stikstofmaatregelen toetsen

Het is belangrijk om bij de stikstofaanpak te toetsen en te beoordelen of stikstofmaatregelen geen negatieve gevolgen hebben voor de kwaliteit van het oppervlaktewater. Voorkomen moet worden dat stikstofmaatregelen negatieve gevolgen hebben voor de waterkwaliteit en andersom.

Vanwege de stikstofmaatregelen komt landbouwgrond vrij. Als grasland van stoppende veehouderijbedrijven wordt omgezet naar akkerbouw- of tuinbouwgrond neemt het risico op uit- en afspoeling van meststoffen naar oppervlaktewater toe. Deze teelten zijn intensiever, hebben een hogere bemestings- en waterbehoefte en gaan minder efficiënt met de meststoffen om. Dit leidt tot een verslechtering van de waterkwaliteit en een toename van de watervraag.

Kan de minister ervoor zorgen dat als veehouders stoppen ook de kwaliteit van het oppervlaktewater verbetert?

MEER INFORMATIE:

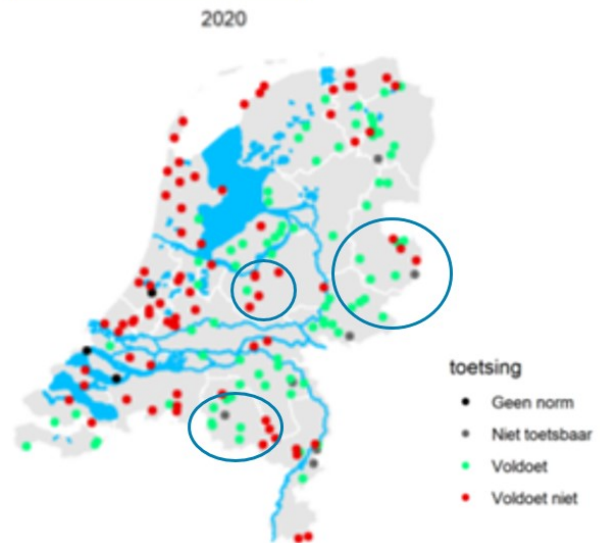
Tessa Maas
06 51 38 24 90, tmaas@uwv.nl

Bijlage: inzet KRW-geld uit Stikstoftransitiefonds voor beekdalen

In onderstaande plaatjes zijn de meetresultaten van het Meetnet Nutriënten Landbouw Specifiek Oppervlaktewater (MNSLO) in 2020 weergegeven. Het MNSLO is een meetnet waarvan de meetlocaties alleen door de landbouw worden beïnvloed. Met cirkels zijn de gebieden aangegeven met de beken bij Natura 2000 gebieden die zijn aangewezen als KRW-waterlichaam en waarlangs het voornemen is om met het KRW-geld uit

het Stikstoftransitiefonds 100 tot 250 meter brede bufferstroken aan te leggen.

fosfor op MNSLO-metlocaties

MNSLO: Meetnet Nutriënten Landbouw Specifiek Oppervlaktewater

stikstof op MNSLO-metlocaties

MNSLO: Meetnet Nutriënten Landbouw Specifiek Oppervlaktewater